

σας, ὅσας ὀπωσοῦν γνωρίζω, καὶ πάντοτε με ἐξέπλη-
ξεν, ὡς καὶ δι' αὐτῆς τῆς Ἀγγλικῆς. »

Τῷ δὲ 1820 ὁ Κ. Μόλβεχ, ὁ λογώτατος καὶ εἰ-
λικρινέστατος συγγραφεὺς τῆς Δανίας, συνομιλήσας
μὲ αὐτὸν, εἶπεν ὅτι σπανίως ὑπάρχει διάλεκτος Εὐ-
ρωπαϊκῆ, εἴτε Ῥωμαϊκῆ, εἴτε Σκανδιναβικῆ, εἴτε Σλα-
βωνικῆ, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ὁμιλῇ ὁ θαυματουργὸς
οὗτος γλωσσολόγος. Τὸν εὐρῆκα συνομιλοῦντα εὐρῆ-
μως καὶ τυχῶς με Γερμανόν· ὅτε δὲ ἐμείναμεν μό-
νοι καὶ ἐγὼ τῷ ὁμιλῆσα Γερμανιστὶ, αὐτὸς με διέ-
κοψε δι' ἐρωτήσεώς τινος εἰς Δανικὴν γλῶσσαν, τὴν
ὁποίαν προφέρει καὶ ὁμιλεῖ ὀρθότατα. Ἄλλ' ὁ Μετσο-
φάντης δὲν εἶναι μόνον γλωσσολογός· ἐπειδὴ γνωρίζει
ἀκριβῶς τὴν φιλολογικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν βιβλιογρα-
φίαν· ἔχει δὲ τρόπους, εὐγενεῖς καὶ προσφέρεται φιλο-
φρόνως. »

Ὁ Κ. Φλέκ, μαθητὴς τῆς βιβλικῆς ἐταιρίας, ἐξέ-
δωκε μακρὰν σημείωσιν περὶ τοῦ Μετσοφάντη εἰς τὸ
βιβλίον wissen Schuffthir he reise tliche 1837.
α Ὁμιλήσῃ ποτε τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν εἰς τὸ Βα-
τικόν· πρὸς ἄνθρωπον τινα ἐλθόντα, ἐπιτετα Ἑβραϊκὰ
μὲ εὐπατριδὴν τινα Ῥώσον, ὅστις ἦτο τότε εἰς τὸ
δωμάτιον τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης, Λατι-
νιστὶ δὲ καὶ Γερμανιστὶ μεῖς, καὶ Δανιστὶ με ἄρ-
χαιολόγον τινα Δανόν, ἐκεῖ τυχόντα, Ἀγγλικὰ μὲ
ἕλλον καὶ Ἰταλικὰ μὲ πολλούς. Ποτὲ δὲ περιηγήθη
εἰς ξένους τόπους, ἀπῆλθε δὲ μόνον εἰς τὴν Ῥώμην
καὶ τὴν Νεάπολιν· ἀλλ' αὐτόθι· ἰδιαίτερος ἐσκόπευε
νὰ ἐκμάθῃ τὴν Κινεζικὴν εἰς τὸ παιδευτήριον τῶν αὐ-
τοχθόνων Κινεζῶν ὡς ἱεροαστολόων. Διακρίνει ἐντελῶς
τὴν διαφορὰν τῆς Ἀνοδερικῆς καὶ Ἀμβουργικῆς δια-
λέκτου. Λέγεται δὲ ὅτι ὁμιλεῖ ὡς τριάκοντα γλώσ-
σας καὶ διαλέκτους, οὐχὶ ὅμως πάσας με τὴν αὐτὴν
ταχύτητα. »

Ἡ δὲ Κυρία Paget λέγει περὶ αὐτοῦ . . . εἰς ἱερά
τινὰ, ἐλθόντα ἐκ Παλαιστίνης, ὁμιλῆσε Τουρκιστὶ . . .
τὸν ἠρώτησα πόσας γλώσσας γνωρίζει ; Μοὶ ἀπεκρίθη
δὲ «μόνον 40 ὡς 50 ὁμιλῶ.»

Ἀνώμμος δὲ τις περιηγητὴς Ῥώσος, ἐκδοὺς ἐπι-
στολάς τινάς ἐκ Ῥώμης, λέγει « Δις ἐπεσκέφθη τὸν
παράδοξον τοῦτον ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου μέχρι τοῦδε
δὲν ἔχει παράλληλον ὁ σοφὸς κόσμος. Ὁ Καρδινάλις
Μετσοφάντης ὁμιλῆσεν ὅτι τὴν γλῶσσαν ἐμπροσθέν
μου· διελέχθη μάλιστα καὶ Ῥωσιστὶ ὀρθῶς καὶ σα-
φέστατα. Καὶ προβεβηκώς δὲ ἤδη τὴν ἡλικίαν ἐξακο-
λουθεῖ νὰ μανθάνῃ νέας γλώσσας· πρὸ ὀλίγου δὲ ἔμα-
θε τὴν Κινεζικὴν. Τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ δώσῃ ση-
μειώσεις τῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων, τὰς ὁποίας ὁ-
μιλεῖ· ὅθεν μοὶ ἐστειλε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ γραμμέ-
νων ἰδιοχειρῶς εἰς 56 γλώσσας, ἐξ ὧν 30 ἦσαν Εὐ-
ρωπαϊκαὶ (μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν διελέκτων)
17 δὲ, Ἀσιατικαὶ (ἀποκλεισμένων καὶ ἐντεθῶν τῶν
διελέκτων) 5 Ἀφρικανικαὶ καὶ 4 Ἀμερικανικαί. Αὐ-
τὸς εἶναι ἔν ἀπὸ τὰ περιεργότατα φαινόμενα τῆς αἰ-
ωνίου ταύτης πόλεως. »

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Μετσοφάντης συνμίλει
ἰδιαίτερον τινα διάλεκτον μὲ ἕκαστον τῶν πολυαριθ-
μῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγ-

γελίου, μεταβατῶν τυχῶς ἀπὸ τὰς γλώσσας τῶν
ἐσχατιῶν τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὰς τῶν ἐσχατιῶν τῆς
Δύσεως, ἀπὸ τὴν Ἰρλανδικὴν εἰς τὴν Κινεζικὴν, τὴν
ὁποίαν ἀγαπᾷ διαφερόντως . . . Βεβαίως ὡς φιλόλογος
δὲν συγκρίνεται μὲ τὸν Ῥάσκ, οὔτε ὡς βιβλιογνώμων
μὲ τὸν Μαλιαθέκην· ἔχει ὅμως ἰδιογενῆ τινα εὐφυάν,
ἣτις ἦτο μέχρι τοῦδε, ἴσως δὲ καὶ τοῦ λοιποῦ θέλει δια-
μείνει, ἀπαράμιλλος· ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος πάντων τῶν
γλωσσολόγων· διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ
θέλει μείνει διὰ παντός εἰς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὰ
χρονικά.

ἩΘΗ ΚΑΙ ἜΘΙΜΑ ΤΩΝ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΩΝ ΤΖΟΥΒΑΧΩΝ.

Ἡ γνώσις τῶν κοινωνικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐθί-
μων τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς γῆς λαῶν, εἶναι ἀντικεί-
μενον τερπνῆς καὶ σπουδαίας μελέτης, ἀποκτάται δὲ
ἢ διὰ τῶν περιηγήσεων, ἢ τῆς ἀναγνώσεως τῶν συγ-
γραμμάτων, τὰ ὁποῖα σοφοὶ καὶ φιλαλήθεις περιηγηταὶ
δημοσιεύουσι. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο μέσον ἀναμ-
φιβόλως εἶναι εὐκολώτερον, καλῆτερον, εὐθηνότερον
καὶ ἀκινδυνώτερον, καὶ οἱ πολλὰ καὶ καλὰ σήμερον
ἀναγινώσκοντες θησαυρίζουσι ἐν ἑαυτοῖς τὰς πολυει-
δίαις ἐκείνας γνώσεις, δι' ἃς ὁ ὕπατος τῶν ποιητῶν ἐ-
παινῶν τὸν πολυμήτην τῆς Ἰθάκης περιπλανηθέντα ἀνα-
κτα εἶπε τὸ

« Ὅς πολλῶν εἶδεν ἄστεα καὶ ῥόνον ἔγω. »

Ἐπὶ τῆς σπουδαίας λοιπὸν καὶ τερπνῆς ταύτης ὕλης
θέλει ἡ Μνημοσύνη δημοσιεύει ἀρθρα, ἀνθολογούμενα
ἀπὸ συγγράμματα περιηγητῶν διασήμων, καὶ περιγρά-
φοντα τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, καὶ τὸν ἠματισμὸν λαῶν, εἰς
τοὺς ὁποίους ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν εἰσεχώρη-
σε· διὰ καὶ σώζουσι περιέργους τινὰς παραδόσεις τῶν
πατέρων τῶν, ἀξίας τῆς προσοχῆς παντὸς φιλοσοφούν-
τος ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου Ὀκειοῦ τῶν ἐπινοήσεων, ἢ παρ-
ρεκτροπῶν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἄν δὲ μᾶς φαίνονται περίεργα τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα
λ. χ. τῶν Ἰνδῶν, ἂν καὶ μειδιῶντες, ἢ σκυθρωπάζον-
τες ἐκπληττώμεθα διὰ τὰς γελοίας πολλάκις θρησκευ-
τικὰς τῶν τελετὰς, ἢ διὰ τὰς πυρὰς τῶν κεκρῶν, ἐπὶ
τῶν ὁποίων σπαίρουσι φανατικῶσαι σύζυγοι, τί ἄρα
ἔλομεν εἰπεῖ, διὰ νὰ ἰδῶμεν, ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἐκτε-
ταμένου καὶ ἀγαθοῦ κράτους τῆς Χριστιανικωτάτης
καὶ ὀρθοδόξου Ῥωσσίας ὑπῆρχον λαοὶ, οἵτινες πρὸ ὀ-
λίγων χρόνων δὲν ἐλάτρουον τὸν ἀληθῆ Θεόν, τελοῦντες
θυσίας, καὶ ἄλλας θρησκευτικὰς τελετὰς μὲ τὸν πλέον
παράδοξον τρόπον ;

Εἰς τούτων τῶν λαῶν εἶναι οἱ Τζουβάχοι κατοι-
κοῦντες τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν Βόλγα καὶ Σό-
κας. Ὁ λαὸς οὗτος, ὅτε ὁ ἐπιστήμων περιηγητὴς
Παλλάσιος ἐπεσκέφθη τὰ μέρη ἐκεῖνα, δὲν εἶχεν ἐντε-
λῶς ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμὸν, καὶ πολλὰ χωρία